

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juříčkové a soudců Tomáše Langáška a Tomáše Kocourka v právní věci žalobkyně: **A. Č.**, zastoupená Mgr. Annou Koller, advokátkou, sídlem Senovážné náměstí 1464/6, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 2. 2022, č. j. MPSV-2022/36633-912, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 7. 2022, č. j. 46 Ad 1/2022-44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobkyně **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Anně Koller, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 2 600 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobkyně podala dne 31. 3. 2020 žádost o příspěvek na péči. Vzhledem k tomu, že žádost byla podána v období nárůstu onemocnění COVID-19, bylo sociální šetření nahrazeno zjišťovacím dotazníkem. Žalobkyně se následně odmítala podrobit vyšetření zdravotního stavu a nebyla doložena ani zdravotní dokumentace ošetřující lékařky za účelem vypracování posudku o stupni závislosti, proto příslušná OSSZ nemohla posudek vypracovat. Na výzvu úřadu práce k doložení vyplněného tiskopisu - lékařský nález - za účelem posouzení zdravotního stavu sdělila ošetřující lékařka, že se nemůže ke zdravotnímu stavu žalobkyně vyjádřit, neboť žalobkyně odmítla pozvánku k vyšetření v její ordinaci nebo v místě bydliště. Dále ošetřující lékařka doplnila, že má k dispozici pouze kopie lékařských zpráv poskytnutých žalobkyní, jejichž stáří je však téměř 20 let.

[2] Úřad práce České republiky - krajská pobočka v Příbrami (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 3. 1. 2022, č. j. 19/2022/MBO (třetím v pořadí), nepřiznal žalobkyni příspěvek na péči podle § 21 odst. 3 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, neboť se nepodrobila sociálnímu šetření, a tedy neposkytla potřebnou součinnost za účelem posouzení stupně závislosti. Odvolání proti tomuto rozhodnutí žalovaný zamítl rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto usnesení a prvostupňové rozhodnutí úřadu práce potvrdil. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný poukázal na skutečnost, že po opakovaných neúspěšných pokusech úřadu práce o telefonický kontakt se žalobkyní za účelem domluvení termínu sociálního šetření, k jehož provedení v místě bydliště byl úřad práce zavázán předchozím zrušujícím rozhodnutím žalovaného, byla žalobkyně úřadem práce vyzvána (výzvou ze dne 25. 11. 2021, č. j. 45373/2021/MBO), aby se v místě bydliště podrobila sociálnímu šetření v termínu dne 17. 12. 2021 v 9:30 hod. Žalobkyně byla současně poučena o následcích nesplnění výzvy ve smyslu § 21 odst. 3 zákona o sociálních službách. Žalovaný uvedl, že žalobkyně reagovala na výzvu podáním ze dne 15. 12. 2021, v němž namítala, že sociální šetření je neopodstatněné, irelevantní a diskriminační a že povinnost splnila již dne 6. 5. 2020 vyplněním dotazníku. Úřad práce posléze dne 17. 12. 2021 učinil pokus o provedení sociálního šetření v místě bydliště žalobkyně, kam se dostavily dvě sociální pracovnice. Po jejich příjezdu došlo k telefonickému hovoru, v němž zástupkyně (dcera žalobkyně) opětovně odmítla poskytnout součinnost k provedení sociálního šetření, a sdělila, že žalobkyně není doma. Dle žalovaného tak úřad práce dospěl ke správnému závěru, že pokud se žalobkyně nepodrobila sociálnímu šetření, porušila tím povinnost stanovenou § 21 odst. 1 písm. a) zákona o sociálních službách, a tedy jí nemohl být příspěvek na péči přiznán. Žalovaný zdůraznil, že důvodem, pro který v předchozím zrušujícím rozhodnutí zavázal úřad práce k provedení sociálního šetření v místě bydliště, byla doba přesahující jeden rok, která uplynula od dotazníkového šetření. Cílem tedy bylo zajistit aktuální podklady pro posouzení zdravotního stavu žalobkyně a stupně závislosti, nadto v situaci, kdy ze spisové dokumentace vyplynulo, že ošetřující lékařka disponovala pouze zastaralou zdravotní dokumentací, a žalobkyně veškeré pokusy a snahy ošetřující lékařky o vyšetření (ať už v její ordinaci, anebo v domácím prostředí) odmítla.

[3] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou Krajský soud v Praze rozsudkem označeným v záhlaví zamítl. Dle krajského soudu se žalobkyně mylně domnívá, že nebyla povinna poskytnout součinnost za účelem provedení sociálního šetření. Tato povinnost vyplývá z § 21 odst. 1 písm. a) zákona o sociálních službách ve spojení s § 25 téhož zákona. Krajský soud upozornil, že v řízení o příspěvku na péči je třeba vycházet ze všech podkladů vyjmenovaných v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách, včetně výsledků sociálního šetření. Postup správních orgánů v daném případě nevykazoval znaky šikanózního jednání, sociální šetření nemělo být provedeno bezdůvodně a opakovaně v krátkém časovém intervalu. S ohledem na délku doby, která uplynula od vyplnění dotazníku, bylo dle krajského soudu potřeba provést aktuální vyhodnocení stupně závislosti žalobkyně v době rozhodování správního orgánu, a sice prostřednictvím sociálního šetření, které žalobkyně byla povinna umožnit. Krajský soud připomněl, že požaduje-li žalobkyně plnění z veřejných rozpočtů, lze po ní spravedlivě požadovat poskytnutí přiměřené součinnosti a vyhovění požadavkům plynoucím ze zákona. Doplnil, že bylo třeba vycházet z aktuálního posouzení zdravotního stavu žalobkyně, o němž nepanovaly důvodné pochybnosti. Nad rámec výše uvedeného krajský soud poukázal na skutečnost, že navíc nedošlo ani k vyšetření žalobkyně ošetřující lékařkou a předložení lékařského nálezu, neboť

pokračování

žalobkyně trvala na tom, že pro posouzení jejího zdravotního stavu bez dalšího postačují historické lékařské zprávy vypracované již v návaznosti na její pracovní úraz ze dne 31. 12. 1994 (doplněné o lékařské zprávy, z nichž nejnovější je datována rokem 2003; a dále záznamy o invaliditě, k níž se měly vztahovat zprávy z let 2006 a 2007). Takové podklady nebyly dle krajského soudu dostatečné k vypracování úplného a přesvědčivého posudku o stupni závislosti žalobkyně pro účely rozhodnutí o příspěvku na péči.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Namítala, že správní orgány měly dostatek podkladů pro posouzení její žádosti. Dle stěžovatelky se sice dokumentace, kterou měly správní orgány k dispozici, mohla jevit jako zastaralá, nicméně hmotněprávní podmínkou přiznání příspěvku je posouzení stupně závislosti. Z lékařských zpráv navazujících na přiznání invalidity je dle stěžovatelky stupeň závislosti bez dalšího patrný. Stěžovatelka se domnívala, že v takové situaci mohou lékařské zprávy navazující na přiznání invalidity nahradit povinnosti dle § 21 zákona o sociálních službách. Závěr, že provedení sociálního šetření je zákonným požadavkem, je dle stěžovatelky nedostatečný. Dle jejího názoru také mělo být vysvětleno, proč správní orgány nemohly vycházet z vyplněného dotazníku. K vlastnímu posouzení zdravotního stavu stěžovatelka uvedla, že jeho aktuálnost není podmínkou k tomu, aby byl vypracovaný posudek úplný a přesvědčivý. Dle stěžovatelky správní orgány v daném případě překročily meze správního uvážení, event. je zneužily, nejednaly nediskriminačně a transparentně, neboť v jednom případě benevolentně finanční prostředky poskytují, avšak v jiném případě bezdůvodně trvají na formálních požadavcích.

[5] Žalovaný ve vyjádření poukázal na věcnou správnost napadeného rozsudku krajského soudu a navrhl kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Podle § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), Nejvyšší správní soud odmítne pro nepřijatelnost kasační stížnost ve věci, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[7] Kritéria přijatelnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud vymezil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a uplatní se na všechny věci, ve kterých před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS). Kasační stížnost je proto přijatelná v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále je kasační stížnost přijatelná rovněž v případech zásadního pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2021, č. j. 10 As 154/2021-23, nebo usnesení ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31).

[8] Stran přesahu vlastních zájmů z pohledu výše uvedených kritérií stěžovatelka v kasační stížnosti nic netvrdila. Uplatněné kasační námitky neobsahují důvody, které by mohly založit přesah jejích vlastních zájmů, natož přesah svým významem podstatný.

Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku krajského soudu rovněž *prima facie* neshledal žádná pochybení, tím spíše žádná pochybení zásadního rázu, která by mohla mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky.

[9] Nejvyšší správní soud připomíná, že správní orgány opřely rozhodnutí o nepřiznání příspěvku na péči stěžovatelce o neposkytnutí součinnosti a nesplnění povinnosti stanovené v § 21 odst. 1 písm. a) zákona o sociálních službách, dle kterého *žadatel o příspěvek a oprávněná osoba, jejichž zdravotní stav je třeba posoudit pro stanovení stupně závislosti, jsou povinni podrobit se sociálnímu šetření*.

[10] Z konstantní judikatury vztahující se k posuzování nároku na příspěvek na péči, z níž správně vycházel také krajský soud, vyplývá, že správní orgány (a posudkové komise) musejí při posuzování zdravotního stavu vycházet ze všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách, podle kterého *při posuzování stupně závislosti osoby vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, (...) z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře*.

[11] Přestože judikatura vychází z podpůrného charakteru sociálního šetření v porovnání s posudkem, který je stěžejním důkazem (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2015, č. j. 9 Ads 84/2018-32, bod 15), neznamená to, že sociální šetření nebude z tohoto důvodu prováděno. Nejvyšší správní soud naopak již v rozsudcích ze dne 13. 12. 2007, č. j. 3 Ads 83/2007-98, ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53, nebo ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014-28, shodně vyslovil, že *„posouzení stupně závislosti osoby pro účely rozhodování o příspěvku na péči v řízení v I. stupni i v řízení odvolacím musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách“*. Z citované judikatury současně vyplývá, že posudek naplňuje požadavek určitosti, úplnosti a přesvědčivosti pouze tehdy, pokud se v něm posudkový lékař či posudková komise náležitě a přesvědčivě vypořádá s veškerými nejasnostmi a rozpory plynoucími právě např. z provedeného sociálního šetření či z lékařských zpráv a výsledků vyšetření posuzujícího lékaře.

[12] V posuzované věci navíc z obsahu spisové dokumentace vyplynulo, že vedle neposkytnutí součinnosti k provedení sociálního šetření neměly správní orgány (a příslušná OSSZ) pro účely vypracování posudku k dispozici ani aktuální lékařskou dokumentaci a lékařský nález ošetřující lékařky opírající se o výsledky vyšetření, jehož provedení stěžovatelka rovněž odmítala. Ze sdělení ošetřující lékařky vyplynulo, že od stěžovatelky měla k dispozici pouze několik let starou zdravotní dokumentaci a marně se pokoušela o vyšetření v ordinaci nebo v místě bydliště. Bez veškerých zákonem stanovených podkladů a poskytnutí nezbytné součinnosti ze strany stěžovatelky tedy nebylo možno přistoupit k vypracování posudku příslušnou OSSZ, a to ani na základě vyplněného dotazníku (v době rozhodnutí již neaktuálního), ani na základě zpráv vztahujících se k invaliditě (datovaných nejpozději v roce 2007). Krajský soud se v napadeném rozsudku podrobně a náležitě vypořádal s otázkou, proč pro posouzení stěžovatelčiny žádosti a vydání rozhodnutí ve věci nebylo možno tyto podklady považovat za dostatečné. Správně v této souvislosti připomněl také judikaturu Nejvyššího správního soudu, dle které musí rozhodnutí vycházet ze skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, přičemž rozhodující je skutkový

pokračování

a právní stav v době vydání rozhodnutí (viz rozsudek ze dne 7. 4. 2011, č. j. 1 As 24/2011-79).

[13] Ke stěžovatelčiným obecně formulovaným námitkám týkajícím se překročení mezi správního uvážení či jeho zneužití Nejvyšší správní soud uvádí, že nejsou způsobitelné bližšího soudního přezkumu. Proto se jimi podrobněji nezabýval. Pro úplnost však v této souvislosti doplňuje, že při rozhodování o příspěvku na péči se neuplatňuje diskreční pravomoc správních orgánů. Také v případě stěžovatelkou obecně namítané netransparentnosti a diskriminace postupu správních orgánů platí závěry vyslovené výše. Ani z těchto námitek není patrné, v čem konkrétně správní orgány pochybily a z čeho stěžovatelka dovozuje odlišnost přístupu v různých případech a konkrétně jakých (v kasační stížnosti je blíže nespecifikuje).

IV. Závěr a náklady řízení

[14] Nejvyšší správní soud tak neshledal v napadeném rozsudku krajského soudu pochybení, natož pochybení zásadního rázu, která by mohla mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky. Vzhledem k tomu, že krajský soud rozhodl v souladu s ustálenou a jednotnou judikaturou a nepochybil ani při výkladu hmotného či procesního práva, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Ačkoli byla kasační stížnost odmítnuta, což je situace, na kterou obecně pamatuje § 60 odst. 3 s. ř. s., k odmítnutí pro nepřijatelnost dochází na základě zjednodušeného věcného posouzení případu (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), a proto je na místě rozhodnout o náhradě nákladů řízení podle úspěchu ve věci (viz již citované usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 83/2021-28). Žalobkyně (stěžovatelka) neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšný žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť se v daném případě uplatní § 60 odst. 2 s. ř. s.

[16] Stěžovatelce byla usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2023, č. j. 6 Ads 191/2022-68, ustanovena k ochraně jejích práv v řízení o kasační stížnosti zástupkyně Mgr. Anna Koller, advokátka. Podle § 35 odst. 10 část věty první za středníkem s. ř. s. platí v takovém případě hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce stát. Podle § 7 bodu 3 a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), náleží ustanovené zástupkyni stěžovatele odměna za dva úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu (příprava a převzetí právního zastoupení spojené s první poradou a dále písemné podání ve věci samé - doplnění kasační stížnosti) ve výši 1 000 Kč za jeden úkon právní služby; a podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů v paušální částce 300 Kč za jeden úkon právní služby, celkem tedy 2 600 Kč. Ustanovená zástupkyně není plátcem daně z přidané hodnoty. K uhrazení této částky byla stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. srpna 2023

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu